

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
«ХАРКІВСЬКИЙ ЦЕНТР НАЦІОНАЛЬНО-
ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ
"ЗАХИСНИК"» ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
РАДИ від 15.09.2026 № 22-0

ПОЛОЖЕННЯ

про запобігання та протидію насильству та
жорстокому поводженню з дітьми
у КОМУНАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ «ХАРКІВСЬКИЙ ЦЕНТР
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ "ЗАХИСНИК"»
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

СХВАЛЕНО

на засіданні педагогічної ради
КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
«ХАРКІВСЬКИЙ ЦЕНТР НАЦІОНАЛЬНО-
ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ
"ЗАХИСНИК"» ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
РАДИ,
протокол від 15.09.2026 № 2

Голова педагогічної ради,
т.в.о. директора закладу Н.ТИМЧЕНКО

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Це Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поведженню з дітьми у КОМУНАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ «ХАРКІВСЬКИЙ ЦЕНТР НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ”ЗАХИСНИК”» ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ (далі – Положення) визначає систему заходів, спрямованих на створення в закладі позашкільної освіти безпечного, здорового та сприятливого для розвитку дітей освітнього середовища, запобігання насильству та жорстокому поведженню з дітьми, своєчасне виявлення їх ознак, належне реагування на відповідні випадки, надання допомоги постраждалим дітям, а також недопущення повторення таких випадків.

1.2. Положення розроблено відповідно до:

- Конституції України;
- Конвенції ООН про права дитини;
- Закону України «Про освіту»;
- Закону України «Про позашкільну освіту»;
- Закону України «Про охорону дитинства»;
- Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»;
- Закону України «Про соціальні послуги»;
- Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»;
- Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»;
- постанови Кабінету Міністрів України від 04 червня 2025 року № 658 «Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поведження з дітьми»;
- постанови Кабінету Міністрів України від 19 листопада 2025 року № 1513 «Про затвердження Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поведження з дітьми»;
- постанови Кабінету Міністрів України від 01 червня 2020 року № 585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поведження»;
- наказу Міністерства освіти і науки України від 28 грудня 2019 року № 1646 «Про деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2020 року за № 112/34395, у редакції наказу МОН від 18 червня 2026 року № 961;
- інших нормативно-правових актів у сфері захисту прав та інтересів дітей.

1.3. Положення поширюється на всіх працівників закладу, здобувачів позашкільної освіти, їхніх батьків або інших законних представників, а також інших осіб, які залучаються до освітнього процесу або перебувають у закладі чи беруть участь у заходах, організатором або співорганізатором яких є заклад.

1.4. Положення застосовується до випадків, що сталися:

- у приміщеннях закладу;
- на території закладу;
- під час занять, гурткової роботи, репетицій, тренувань та інших форм освітнього процесу;
- під час концертів, вистав, конкурсів, змагань, фестивалів, екскурсій, походів, поїздок, навчально-тренувальних зборів, таборів та інших заходів;
- за межами закладу під час заходів, організатором або співорганізатором яких є заклад;
- під час використання електронних комунікацій та цифрових ресурсів у зв'язку з освітнім процесом.

1.5. Метою Положення є:

- забезпечення права кожної дитини на безпечне освітнє середовище;
- унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- формування культури ненасильницької поведінки;
- своєчасне виявлення ознак насильства;
- забезпечення належного та невідкладного реагування;
- захист прав та законних інтересів дитини;
- надання постраждалій дитині необхідної психологічної, соціальної, медичної, правової та іншої допомоги;
- запобігання повторним випадкам насильства.

II. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ

2.1. У цьому Положенні терміни вживаються у значеннях, визначених законодавством України.

2.2. Для цілей цього Положення:

жорстоке поводження з дитиною – будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального або економічного насильства над дитиною, зокрема домашнє насильство, а також інші дії чи бездіяльність, визначені законодавством. Порядок № 585 відносить жорстоке поводження до обставин, які можуть зумовити перебування дитини у складних життєвих обставинах.

насильство – умисне діяння (дія або бездіяльність), спрямоване проти дитини чи іншого учасника освітнього процесу, яке порушує його права, свободи та законні інтереси;

постраждала особа – дитина або інший учасник освітнього процесу, щодо якого вчинено насильство;

кривдник – особа, яка вчинила насильство;

свідок – особа, яка була очевидцем насильства або якій відомі обставини відповідного випадку;

булінг (цькування) – психологічне, фізичне, економічне чи сексуальне насильство, у тому числі із застосуванням електронних комунікацій, яке систематично вчиняється учасником колективу щодо іншого учасника колективу та порушує його права, свободи, законні інтереси та/або перешкоджає виконанню

ним визначених законодавством обов'язків. Чинний порядок передбачає, що систематичність має місце при вчиненні насильства два і більше разів протягом 12 місяців.

III. ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ

3.1. Діяльність закладу щодо запобігання та протидії насильству ґрунтується на таких принципах:

- пріоритет найкращих інтересів дитини;
- дотримання прав і свобод дитини;
- недопущення дискримінації;
- нульова толерантність до будь-яких проявів насильства;
- конфіденційність та захист персональних даних;
- невідкладність реагування;
- недопущення повторної травматизації дитини;
- недопущення звинувачення постраждалої дитини;
- доступність механізмів повідомлення про насильство;
- особистісно орієнтований підхід;
- партнерство з батьками або іншими законними представниками;
- міжвідомча взаємодія;
- забезпечення права дитини бути вислуханою;
- недопущення примирення сторін у випадках, коли воно може завдати шкоди дитині.

Чинний Порядок застосування заходів виховного впливу прямо передбачає недопущення додаткової шкоди психологічному стану учасників, повторної травматизації та порушення права дитини на безпечне освітнє середовище.

IV. СИСТЕМА ЗАПОБІГАННЯ НАСИЛЬСТВУ ТА ЖОРСТОКОМУ ПОВОДЖЕННЮ

4.1. Система запобігання та протидії насильству є постійним і системним процесом.

4.2. Заклад здійснює:

- регулярне оцінювання ризиків виникнення насильства;
- визначення небезпечних місць, ситуацій та форм діяльності;
- розроблення та реалізацію заходів щодо усунення або мінімізації ризиків;
- інформування працівників, дітей та батьків про правила безпечної поведінки;
- навчання працівників з питань запобігання та протидії насильству;
- формування у дітей навичок безпечної та ненасильницької поведінки;
- психологічну та соціально-педагогічну профілактику;
- анонімні опитування дітей;
- моніторинг психологічної безпеки;

- аналіз причин та умов, що сприяють виникненню насильства;
- перегляд і вдосконалення запроваджених заходів.

Типова програма № 658 передбачає регулярне оцінювання ризиків, їх усунення або мінімізацію, подальший моніторинг і контроль, а також перегляд заходів.

4.3. Особлива увага приділяється ризикам, пов'язаним із:

- нерегульованим доступом сторонніх осіб до дітей;
- перебуванням дітей без належного нагляду;
- поїздками та виїзними заходами;
- спортивними та фізичними заняттями;
- конкурсами, фестивалями, концертами та виступами;
- використанням обладнання;
- проживанням дітей під час зборів або інших заходів;
- онлайн-комунікацією;
- конфліктами між дітьми;
- взаємодією працівників із дітьми один на один;
- можливим зловживанням владою або авторитетом дорослих.

V. ЗАБОРОНИ ФОРМИ ПОВЕДІНКИ

5.1. У закладі забороняється будь-яке насильство щодо дітей.

5.2. Забороняються, зокрема:

- удари, штовхання, щипання, кусання, стусани, побої та інші фізичні впливи;
- погрози фізичним насильством;
- приниження, образи, залякування;
- крики та систематичне психологічне тиснення;
- переслідування;
- примушування до виконання дій проти волі дитини;
- сексуальні домагання та будь-яка небажана поведінка сексуального характеру;
- поширення фото-, відео- та аудіоматеріалів інтимного або принизливого характеру;
- вимагання грошей, речей чи інших матеріальних цінностей;
- умисне пошкодження майна;
- ізоляція дитини або умисне виключення її з групи;
- дискримінація;
- кібербулінг;
- інші форми насильства, передбачені законодавством.

VI. ОBOB'ЯЗКИ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДУ

6.1. Працівник закладу, який виявив ознаки насильства або отримав відповідне повідомлення, зобов'язаний:

- невідкладно вжити заходів для припинення насильства;

- забезпечити безпеку дитини;
 - за необхідності надати домедичну допомогу;
 - за необхідності викликати екстрену медичну допомогу;
 - повідомити керівника закладу;
 - повідомити відповідні компетентні органи у випадках та строки, встановлені законодавством;
 - не допускати самотійного розслідування замість уповноважених органів;
 - не розголошувати інформацію про дитину стороннім особам.
- 6.2. Працівник не має права ігнорувати повідомлення дитини про насильство, навіть якщо він особисто не був свідком відповідної події.
- 6.3. Працівник не повинен вимагати від дитини неодноразово детально розповідати про травматичну подію.

VII. МЕХАНІЗМ ПОДАННЯ ПОВІДОМЛЕНЬ

7.1. Повідомлення про можливий випадок насильства може бути подане:

- усно;
- письмово;
- електронною поштою;
- телефоном;
- через спеціальну скриньку для повідомлень;
- через особисте звернення до директора;
- через визначену відповідальну особу;
- іншим способом, визначеним закладом.

7.2. Повідомлення може бути подане анонімно.

7.3. Інформація про способи подання повідомлень доводиться до відома дітей, батьків та працівників і розміщується на інформаційному стенді та вебсайті закладу.

7.4. Керівник визначає наказом працівника, відповідального за реєстрацію та облік повідомлень.

7.5. Кожне повідомлення реєструється у день його надходження.

7.6. Якщо повідомлення надійшло у неробочий день або позаробочий час, його реєстрація здійснюється у перший наступний робочий день.

Такі правила безпосередньо передбачені чинним Порядком МОН: повідомлення може бути усним, письмовим або анонімним, а кожне отримане повідомлення підлягає реєстрації.

VIII. ПОРЯДОК РЕАГУВАННЯ НА ПОВІДОМЛЕННЯ

8.1. Керівник закладу розглядає отримане повідомлення протягом однієї доби з дня його реєстрації.

8.2. У разі виявлення ознак насильства керівник невідкладно:

- вживає заходів для припинення насильства та недопущення його повторення;

- забезпечує безпеку постраждалої дитини;
 - повідомляє батьків або інших законних представників дитини, крім випадків, коли вони є кривдниками;
 - письмово повідомляє уповноважений підрозділ Національної поліції України та службу у справах дітей за місцем розташування закладу;
 - одночасно інформує відповідний територіальний орган Національної соціальної сервісної служби України та Державну службу України у справах дітей у передбачених Порядком випадках;
 - за необхідності викликає бригаду екстреної медичної допомоги.
- 8.3. Повідомлення відповідних органів здійснюється невідкладно, у строк, що не перевищує трьох годин з моменту виявлення ознак насильства, відповідно до чинного порядку.
- 8.4. Не пізніше трьох робочих днів з дня отримання повідомлення у разі виявлення ознак насильства скликається комісія з розгляду випадків насильства та/або жорстокого поводження з дітьми.
- 8.5. Якщо ознак насильства не встановлено, інформація аналізується на предмет наявності ризиків його виникнення, після чого вживаються превентивні заходи.

ІХ. КОМІСІЯ З РОЗГЛЯДУ ВИПАДКІВ НАСИЛЬСТВА ТА/АБО ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ З ДІТЬМИ

- 9.1. Для розгляду випадків насильства та/або жорстокого поводження з дітьми в закладі утворюється комісія.
- 9.2. Склад комісії затверджується наказом керівника закладу за погодженням зі службою у справах дітей за місцем розташування закладу.
- 9.3. До складу комісії можуть входити:
- директор або уповноважена ним особа;
 - заступник директора;
 - практичний психолог;
 - соціальний педагог;
 - педагогічні працівники;
 - представник служби у справах дітей;
 - представники інших суб'єктів реагування — за потреби;
 - інші фахівці.
- 9.4. До складу комісії не може входити особа, щодо якої існує конфлікт інтересів або яка може бути причетною до випадку.
- 9.5. Комісія:
- розглядає обставини випадку;
 - визначає заходи для захисту дитини;
 - оцінює ризики повторення насильства;
 - забезпечує право дитини бути вислуханою;
 - визначає необхідність психологічної, соціальної, медичної чи іншої допомоги;
 - визначає заходи виховного впливу;

- визначає відповідальних осіб та строки виконання заходів;
- здійснює моніторинг їх ефективності;
- за потреби коригує заходи.

9.6. Рішення комісії приймаються з дотриманням принципу найкращих інтересів дитини.

9.7. Комісія не встановлює факт булінгу (цькування) як юридичний факт. Факт вчинення булінгу встановлюється виключно рішенням суду, що набрало законної сили.

Х. ПРАВА ДИТИНИ ПІД ЧАС РОЗГЛЯДУ ВИПАДКУ

10.1. Дитина має право:

- бути вислуханою;
- висловити свою позицію у формі, що відповідає її віку та рівню розвитку;
- отримати психологічну підтримку;
- бути захищеною від повторної травматизації;
- не спілкуватися з кривдником;
- отримати інформацію про доступну допомогу;
- на конфіденційність;
- на захист від помсти, переслідування або повторного насильства.

10.2. Під час вислуховування дитини забезпечується участь практичного психолога або соціального педагога.

10.3. Факт вислуховування, форма його проведення та основний зміст позиції дитини фіксуються у матеріалах розгляду.

10.4. Не допускається примушування дитини до очної зустрічі або примирення з кривдником.

ХІ. ЗАХОДИ ВИХОВНОГО ВПЛИВУ

11.1. Заходи виховного впливу застосовуються з метою:

- корекції поведінки кривдника;
- недопущення повторення насильства;
- відновлення безпечних взаємовідносин;
- психологічної підтримки постраждалої дитини;
- підтримки свідків;
- формування ненасильницьких моделей поведінки.

11.2. Комплекс заходів визначається комісією з урахуванням конкретних обставин.

11.3. Рішення комісії має визначати:

- мету;
- конкретні завдання;
- зміст заходів;
- форми і методи роботи;

- відповідальних осіб;
- строки виконання;
- критерії оцінювання результативності;
- порядок моніторингу.

11.4. Заходи виховного впливу не можуть принижувати гідність дитини або завдавати їй психологічної чи фізичної шкоди.

11.5. Заходи, спрямовані на примирення сторін, допускаються лише за добровільної згоди постраждалої дитини та її законних представників, за відсутності ризику повторного насильства або шкоди та з урахуванням висновку практичного психолога.

ХІІ. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА ДОПОМОГА ДИТИНІ

12.1. У разі встановлення обставин, які можуть свідчити про перебування дитини у складних життєвих обставинах, заклад забезпечує взаємодію із службою у справах дітей та іншими суб'єктами відповідно до законодавства.

12.2. Під час організації допомоги враховується, що жорстоке поводження з дитиною є однією з обставин, що може зумовити складні життєві обставини.

12.3. У разі необхідності дитині забезпечується сприяння в отриманні:

- соціальних послуг;
- психологічної допомоги;
- соціально-психологічної реабілітації;
- медичної допомоги;
- правової допомоги;
- інших послуг відповідно до її потреб.

12.4. Оцінювання потреб дитини, яка постраждала від жорстокого поводження, здійснюється з урахуванням рівня її безпеки. Порядок № 585 передбачає обов'язковість оцінки рівня безпеки дитини у випадках, пов'язаних із жорстоким поводженням та загрозою її життю і здоров'ю.

ХІІІ. ЗАПОБІГАННЯ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЮ)

13.1. Заклад забезпечує систему заходів із запобігання та протидії булінгу відповідно до законодавства та цього Положення.

13.2. Профілактичні заходи включають:

- заняття та бесіди з дітьми;
- тренінги;
- психологічні консультації;
- анонімні опитування;
- спостереження за міжособистісними відносинами;
- роботу з груповою динамікою;

- формування навичок ненасильницької комунікації;
- інформування батьків;
- підвищення компетентності педагогічних працівників.

13.3. Ознаками можливого насильства можуть бути, зокрема, раптова зміна поведінки дитини, страх, замкнутість, агресивність, ізоляція, зниження самооцінки, пропуски занять, самоушкодження, фізичні ушкодження, пошкодження майна, погрози, поширення образливих матеріалів тощо.

XIV. НАВЧАННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ

14.1. Керівник закладу забезпечує регулярне інформування працівників про:

- види та форми насильства;
- ознаки насильства;
- порядок подання повідомлення;
- порядок реагування;
- особливості спілкування з постраждалою дитиною;
- правила конфіденційності;
- механізми міжвідомчої взаємодії;
- надання першої та домедичної допомоги в межах компетенції;
- профілактику професійного вигорання.

14.2. Працівники проходять відповідне навчання відповідно до законодавства та плану роботи закладу.

14.3. Новоприйняті працівники ознайомлюються з цим Положенням до початку виконання ними обов'язків, пов'язаних із контактуванням з дітьми.

XV. КОНФІДЕНЦІЙНІСТЬ ТА ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ

15.1. Інформація про випадок насильства є інформацією з обмеженим доступом у випадках, передбачених законодавством.

15.2. Працівники закладу зобов'язані не розголошувати відомості про:

- постраждалу дитину;
- дитину, яка вчинила насильство;
- обставини випадку;
- стан здоров'я та психологічний стан дитини;
- зміст звернення;
- матеріали роботи комісії.

15.3. Фото-, відео- та аудіозаписи, документи та інші матеріали зберігаються з дотриманням вимог законодавства про захист персональних даних.

15.4. Інформація передається іншим особам та органам лише у випадках і порядку, передбачених законодавством.

XVI. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ БАТЬКІВ

16.1. Батьки або інші законні представники дитини мають право:

- отримувати інформацію про заходи безпеки в закладі;
- подавати повідомлення про можливе насильство;
- отримувати інформацію про доступні види допомоги;
- брати участь у вирішенні питань захисту прав дитини у передбачених законом випадках;
- оскаржувати рішення та дії посадових осіб відповідно до законодавства.

16.2. Батьки зобов'язані:

- поважати права та гідність дитини;
- не допускати насильства щодо дітей;
- співпрацювати із закладом у питаннях безпеки дитини;
- повідомляти заклад про відомі їм обставини, які можуть створювати загрозу дитині.

16.3. Якщо є підстави вважати, що батьки або законні представники є кривдниками, інформація про випадок не повідомляється їм у спосіб, який може створити додаткову загрозу дитині, а застосовується спеціальний порядок реагування.

XVII. ВІДПОВІДАЛІСТЬ

17.1. Працівники закладу несуть відповідальність за невиконання або неналежне виконання обов'язків щодо захисту дітей відповідно до законодавства.

17.2. Особи, винні у вчиненні насильства, несуть відповідальність згідно із законом.

17.3. Неповідомлення про відомий випадок насильства у випадках, коли такий обов'язок встановлений законом, тягне відповідальність, передбачену законодавством.

XVIII. МОНІТОРИНГ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ

18.1. Керівник закладу забезпечує щорічне оцінювання ефективності системи запобігання та протидії насильству.

18.2. Моніторинг може включати:

- аналіз зареєстрованих повідомлень;
- аналіз результатів анонімного опитування дітей;
- оцінювання ризиків;
- аналіз роботи комісії;
- аналіз виконання заходів виховного впливу;
- оцінювання психологічної безпеки;
- аналіз звернень батьків;
- аналіз ефективності профілактичних заходів.

18.3. За результатами моніторингу керівник затверджує заходи щодо усунення виявлених недоліків.

18.4. Положення переглядається у разі зміни законодавства або за результатами оцінювання ефективності системи.

ХІХ. ОПРИЛЮДНЕННЯ ПОЛОЖЕННЯ

19.1. Це Положення оприлюднюється на офіційному вебсайті закладу та/або на інформаційному стенді у доступному для дітей і батьків місці.

19.2. Працівники закладу ознайомлюються з Положенням під підпис або іншим способом, що дає змогу підтвердити факт ознайомлення.

19.3. Діти та їхні батьки інформуються про:

- правила безпечної поведінки;
- заборону насильства;
- способи повідомлення про можливий випадок;
- контактні дані відповідальних осіб;
- порядок отримання допомоги.

ХХ. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

20.1. Це Положення набирає чинності з дня його затвердження наказом директора закладу.

20.2. Зміни до Положення затверджуються наказом директора.

20.3. У разі зміни законодавства норми цього Положення застосовуються в частині, що не суперечить чинному законодавству, до внесення відповідних змін до Положення.

**Перелік способів подання повідомлення про
можливий випадок насильства**

Повідомлення може бути подано:

1. Особисто директору закладу.
2. Заступнику директора.
3. Практичному психологу.
4. Соціальному педагогу.
5. Педагогічному працівнику.
6. Телефоном: +380992889072.
7. Електронною поштою: sanshkola1@internatkh.org.ua.
8. Іншим доступним способом.

У разі безпосередньої загрози життю чи здоров'ю дитини необхідно невідкладно звернутися до Національної поліції та/або екстреної медичної допомоги.

Перелік відповідальних осіб

№ з/п	Напрямок	Відповідальна особа	Контакт
1	Загальна координація	Тимченко Ніна, заступник директора з навчально-методичної роботи	+380679799006
2	Реєстрація повідомлень	Сологуб Катерина, соціальний педагог	+380992889072
3	Психологічна допомога	Яковенко Наталія, практичний психолог	+380684403718
4	Соціально-педагогічний супровід	Сологуб Катерина, соціальний педагог	+380992889072
5	Взаємодія зі службою у справах дітей	За потреби	
6	Взаємодія з Національною поліцією	За потреби	

Алгоритм дій працівника при виявленні насильства

Виявив/отримав повідомлення → забезпечив безпеку дитини → припинив насильство → за потреби надав домедичну допомогу → повідомив керівника → забезпечив повідомлення компетентних органів → не проводив самостійного розслідування → забезпечив конфіденційність → сприяв наданню допомоги дитині.

Мінімальний перелік документів, які доцільно вести в закладі

1. Журнал/реєстр повідомлень про можливі випадки насильства.
2. Журнал внутрішніх інцидентів/журнал безпеки.
3. Протоколи засідань комісії.
4. Наказ про створення комісії.
5. Накази про затвердження профілактичних заходів.
6. Матеріали оцінювання ризиків.
7. Матеріали анонімних опитувань.
8. Плани та звіти щодо профілактичної роботи.
9. Документи щодо виконання рішень комісії.
10. Документи щодо направлення/сприяння отриманню дитиною необхідної допомоги.